

JAK NA PENÍZE VE SPORTU

PROVOZOVATEL SPORTOVNÍHO
ZAŘÍZENÍ JE ČASTO POVAŽOVÁN
ZA POSKYTOVATELE SLUŽEB
OBECNÉHO HOSPODÁŘSKÉHO
ZÁJMU. A TO MÁ JEDNU ZAJÍMAVOU
VÝHODU: POSKYTOVÁNÍ
VYROVNÁVACÍCH PLATEB

Vnitřní trh Evropské unie i trhy jednotlivých členských států jsou vystaveny na principech tržního hospodářství a státní zásahy jsou až na výjimky zakázány.¹ Nedokonalost tržního prostředí v některých oblastech ekonomiky však přesto může vyžadovat, aby stát finančně podpořil některé podniky v zájmu zachování existence či určité úrovně dané oblasti hospodářství. To je i případ poskytovatelů takzvaných služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen SOHZ). Jednou z mnoha oblastí, kde často dochází k tržnímu selhání a souvisejícímu poskytování SOHZ, je provozování sportovních zařízení. SOHZ jsou podskupinou služeb obecného zájmu, na rozdíl od některých služeb obecného zájmu však mají SOHZ ekonomickou povahu.

Od „klasických“ služeb poskytovaných v tržním prostředí se SOHZ naopak liší tím, že představují služby zvláštního charakteru. Zvláštní charakter spočívá v tom, že jejich poskytování je zajišťováno ve veřejném zájmu ze strany státu,² a to proto, že pokud by tomu tak nebylo, nebyly by s ohledem na tržní selhání poskytovány vůbec nebo by byly poskytovány za méně příznivých podmínek, tedy například v nižší kvalitě či rozsahu.³ Podstatnými

znaky SOHZ tak jsou hospodářská činnost, tržní selhání, služba občanům a veřejný zájem.

Hospodářská činnost

SOHZ jsou poskytovány podnikem, to znamená subjektem vykonávajícím hospodářskou činnost bez ohledu na jejich právní status nebo způsob financování.⁴ Hospodářskou činností je v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora EU jakákoliv činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na trhu.⁵ Pro určení podniku tedy není rozhodující vnitrostátní status⁶ nebo to, zda je subjekt zřízen za účelem provozování zisku, ale pouze skutečnost, zda daný subjekt vykonává hospodářskou činnost.⁷ Za podnik vykonávající hospodářskou činnost obchodní korporace tak lze označit nejen profesionální sportovní kluby (například VIKTORIA PLZEŇ – fotbal, z.s.), ale také amatérská sportovní sdružení,⁸ a to bez ohledu na jejich právní formu nebo právní osobnost.

Tržní selhání

SOHZ se liší od „klasických“ služeb zejména tím, že poskytování SOHZ je důsledkem existence tržního selhání. Poskytování SOHZ s sebou totiž nenesou dostatečný zisk, aby bylo schopné přilákat investory ze soukromého sektoru. Poskytování SOHZ je však nezbytné nebo žádoucí z pohledu veřejnosti, a proto stát podporuje podniky, které se rozhodnou SOHZ poskytovat, formou takzvané vyrovnávací platby. Vyrovnávací platba má tak za cíl kompenzovat náklady⁹ spojené se závazkem poskytování SOHZ včetně přiměřeného zisku a tím motivovat podniky k podnikání v této oblasti.¹⁰ Vyrovnávací platba je tak většinou poskytována ve formě provozní podpory, bez níž by poskytování

¹ Čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.

² Za stát je nutné v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie (SDEU) považovat veškeré instituce a entity, které podléhají státu nebo jsou pod jeho kontrolou nebo které mají zvláštní pravomoci ve srovnání s těmi, jež vyplývají z pravidel použitelných na vztahy mezi jednotlivci (rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1990. A. Foster a další proti British Gas plc. Věc C-188/89). Za stát jsou tak považovány i kraje, obce či obchodní korporace nebo příspěvkové organizace jimi ovládané (za „stát“ je tudíž nutné považovat například STAREZ – SPORT, a.s., jejímž jediným akcionářem je statutární město Brno, či Sportovní a rekreační zařízení města Ostravy, s.r.o., jejímž jediným společníkem je statutární město Ostrava).

³ Do SOHZ potenciálně spadá široká oblast činností jako energetika, telekomunikace, doprava, poštovní služby, vzdělávání či jiné činnosti, které mají zásadní význam pro každodenní život občanů EU (Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů (KOM(2007) 725) ze dne 20.11.2007. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/>), jako je například provozování sportovních zařízení.

⁴ Viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 23. dubna 1991. Klaus Höfner and Fritz Elser v Macrotron GmbH. Věc C-41/90.

⁵ Viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 1987. Komise proti Itálii. Věc 118/85. Oproti tomu typickou neehospodářskou činností je výkon veřejné správy, příp. i některé činnosti výhradně sociální povahy. Tak například státní podporu dle čl. 107 odst. 1 SFEU nepředstavuje podle Komise podpora poskytnutá profesionálním sportovním klubům na provoz tréninkových center, jejímž účelem je umožnit mladým lidem dosáhnout nejlepší sportovní úrovně, sladit sportovní tréninky s odbornou přípravou a umožnit jim tak najít zaměstnání (příp. umožnit profesionálním sportovcům najít si práci po konci jejich kariéry) (rozhodnutí komise ze dne 25. dubna 2001. Francie – Veřejné příspěvky profesionálním sportovním klubům. Věc N 118/00), a to právě z důvodu, že dané činnosti mají neehospodářskou povahu.

⁶ Tzn. není rozhodující, zda se jedná například o obchodní korporaci, příspěvkovou organizaci či nadaci. Dokonce i „stát“ (vč. jeho extenzivního výkladu ve smyslu práva EU – například tedy obec či kraj) může v některých vztazích vystupovat jako „podnik“.

⁷ Hospodářskou činností může být například provozování sportovních zařízení včetně bazénů a koupališť, organizace sportovních událostí apod. (viz níže citovaná judikatura SDEU).

⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 1988. Udo Steymann proti Staatssecretaris van Justitie. Věc 196/87. Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. dubna 2000. Christelle Deliège. Spojené věci C-51/96 a C-191/97.

⁹ Zpětně pokrývá ztrát podniku poskytujícího SOHZ je však vyloučeno.

dané SOHZ nebylo hospodářsky životaschopné. Na podniky pověřené poskytováním SOHZ se však zásadně uplatní pravidla hospodářské soutěže,¹¹ včetně zákazu poskytování státních podpor. Těmto podnikům tudíž nemohou být poskytovány jakékoli státní podpory¹², tedy ani ve formě vyrovnávacích plateb, jestliže v unijním právu neexistuje výjimka z tohoto zákazu podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen SFEU).

Služba občanům a veřejný zájem

Jak již bylo řečeno, SOHZ jsou podskupinou služeb obecného zájmu. SOHZ jsou tedy poskytovány občanům jako adresátům těchto služeb, přičemž na jejich poskytování musí existovat veřejný zájem. Při poskytování SOHZ tedy vzniká trojúhelník: občan – podnik poskytující SOHZ – stát. Občanovi jsou v jeho rámci jako příjemci poskytovány SOHZ ze strany pověřeného podniku a tento pověřený podnik je kompenzován za poskytování SOHZ ze strany státu jako poskytovatele podpory.

Z výše uvedeného vyplývá, že SOHZ jsou poskytovány podnikem v nedokonalém tržním prostředí ve veřejném zájmu, přičemž podnik pověřený poskytováním SOHZ může v souvislosti s jejich poskytováním obdržet podporu ve formě vyrovnávací platby. Jelikož však vyrovnávací platba představuje podporu ze strany státu, respektive státních prostředků, je nutné posuzovat její slučitelnost s unijním právem, a to zejména s ohledem na čl. 107 a následující SFEU.¹³

Podmínky přípustnosti vyrovnávací platby

SOHZ jsou poskytovány v nedokonalém tržním prostředí a až na výjimky se na ně uplatní pravidla hospodářské soutěže, včetně zákazu poskytování státních podpor. Podmínky, za kterých může být poskytnutí vyrovnávací platby za závazek poskytování SOHZ v souladu s unijním právem, jsou následující:

■ *Neuplatnění pravidel hospodářské soutěže:* Poskytnutí vyrovnávací platby podniku pověřenému poskytováním SOHZ je přípustné, jestliže je tento podnik pověřen plněním zvláštních úkolů a uplatnění pravidel hospodářské soutěže (včetně zákazu poskytování státních podpor) by právně nebo fakticky bránilo podniku v plnění těchto zvláštních úkolů. V takovém případě se totiž vůbec neuplatní unijní pravidla hospodářské soutěže,¹⁴ a tudíž ani zákaz poskytování státních podpor dle čl. 107 odst. 1 SFEU.¹⁵

■ *Nesplnění definičních znaků státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU:* Dalším případem, kdy bude poskytnutí vyrovnávací platby přípustné, jsou situace, kdy vyrovnávací platba nesplňuje definiční znaky státní podpory dle čl. 107 odst. 1 SFEU, to znamená, že nejde o podporu poskytnutou státem nebo ze státních prostředků,¹⁶ nebo takovou, která narušuje či může narušit hospodářskou soutěž¹⁷ tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby,¹⁸ nebo která ovlivňuje obchod mezi členskými státy.¹⁹

Zejména splnění podmínky ovlivnění obchodu mezi členskými státy je u SOHZ někdy

Při posuzování vyrovnávací platby jsou z pohledu splnění definičních znaků státní podpory, tedy její slučitelnosti s unijním právem, klíčové zejména rozsudek ve věci Altmark, Obecné nařízení de minimis a dokumenty tvořící takzvaný altmarský balíček.

¹⁰ Pro srovnání: provozování venkovního koupaliště v obci o pěti tisících obyvatel by bylo možné považovat za poskytování SOHZ, jelikož pro případného soukromého investora by byl provoz takového koupaliště bez státní podpory s největší pravděpodobností ztrátový z důvodu absence poptávky na relevantním trhu. Naopak provozování venkovního koupaliště ve městě, které má 2 miliony obyvatel a na jehož území se nachází dalších 30 koupališť, by již nemuselo představovat poskytování SOHZ, jelikož relevantní trh by umožňoval dostatečnou úroveň soutěže a poskytnutí případné podpory některému ze soutěžitelů ze strany státu by mohlo trh naopak negativně narušit.

¹¹ Čl. 106 odst. 2 SFEU.

¹² Státní podporu představuje i poskytnutí kapitálu ze strany spolkové země či okresu ve formě plateb do kapitálových rezerv a navýšení kapitálu obchodní korporaci vlastněné a ovládané touto spolkovou zemí a okresem (viz např. rozhodnutí komise ze dne 1. října 2014. Německo – Závodní dráha Nürburgring. Věc SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN)). Jestliže tedy spolková země, kraj, okres či město poskytnou na základě usnesení zastupitelstva „finanční injekci“ vlastní akciové společnosti, která je provozovatelem sportovních zařízení, dochází tím k poskytnutí podpory ze strany státu, resp. státních prostředků.

¹³ Provozuje-li tedy akciová společnost zřízená městem fotbalové hřiště umožňující sportovní využití, lze tuto akciovou společnost označit za poskytovatele SOHZ. V takovém případě se na poskytování podpory této akciové společnosti uplatní unijní pravidla o ochraně hospodářské soutěže. Vyrovnávací platbu či jinou podporu (např. ve formě dotace, zvýhodněného úvěru či nájmu, daňové úlevy nebo jiného vzdání se státních prostředků) tak bude město moci poskytnout akciové společnosti jen v případě, že poskytnutí takové podpory nebude v rozporu s čl. 107 odst. 1 a násl. SFEU.

¹⁴ Čl. 106 odst. 2 SFEU.

¹⁵ Může se tak jednat například o situace, kdy podnik vykonává vedle hospodářské činnosti také veřejnou moc (např. činnosti související s armádou, policií, dohledem nad znečišťováním apod.), přičemž výkon hospodářské činnosti a veřejné moci jsou od sebe neoddělitelné.

¹⁶ Pojem „stát“ je nutné vykládat extenzivně, jak vyplývá z výše uvedeného.

¹⁷ Podmínku narušení, resp. potenciálního narušení hospodářské soutěže a ovlivnění obchodu mezi členskými státy je v zásadě nutné zvažovat současně. Při splnění jedné z těchto podmínek se totiž víceméně automaticky předpokládá splnění i druhé z těchto podmínek. Pokud jde o podmínku narušení, resp. potenciálního narušení hospodářské soutěže, lze předpokládat, že poskytnutí jakékoliv podpory, bez ohledu na její výši (tzn. i podpory nepatrné, viz rozsudek Soudního dvora ze dne 24. července 2003. Altmark Trans GmbH. Věc C-280/00), má ipso facto potenciál narušit hospodářskou soutěž. Taktéž nehraje roli velikost podniku, který je příjemcem takové podpory.

¹⁸ Podpora musí zvýhodňovat jeden nebo více identifikovatelných podniků nebo odvětví výroby. Podstatou této podmínky je tedy selektivnost.

¹⁹ K ovlivnění obchodu mezi členskými státy přitom může dojít i v případě, že se podnik nepodílí na přeshraniční činnosti. Postačuje, že v důsledku poskytnutí podpory jsou zahraniční podniky znevýhodněny (mají méně příležitostí) v poskytování služeb v daném členském státě. Naopak některé činnosti mající čistě místní povahu nemají potenciál ovlivnit obchod mezi členskými státy, a tuto podmínku tak nesplňují.

problematicky určitelné. Konkrétní činnosti, které mají výhradně místní povahu, totiž nemají potenciál ovlivnit obchod mezi členskými státy.²⁰ Tak je tomu podle Evropské komise například u provozu koupališť určených převážně místním obyvatelům²¹ nebo u utkání profesionálních sportovních klubů, která mají zásadně intraunijní rozměr.²² Výlučně místní povahu by nepochybně měly i atletické závody, kterých by se účastnili pouze místní obyvatelé, případně obyvatelé ze spádové oblasti. Naopak v případě poskytnutí podpory na provoz krytého bazénu nebo golfového hřiště městem, které má půl milionu obyvatel, leží poblíž hranic a s ohledem na svou lokalitu a povahu (například jde o „univerzitní město“) pravidelně přitahuje i občany jiných členských států, se již stěží bude možné dovolat toho, že provoz bazénu²³ nebo golfového hřiště má výlučně „místní povahu“ a nemá potenciál ovlivnit obchod mezi členskými státy.²⁴ Pokud jde o posuzování vyrovnávací platby z pohledu splnění definičních znaků státní podpory dle čl. 107 odst. 1 SFEU, respektive její slučitelnosti s unijním právem, klíčové jsou zejména rozsudek ve věci Altmark,²⁵ Obecné nařízení *de minimis*²⁶ a dokumenty tvořící takzvaný altmarský balíček.²⁷

Kritéria rozsudku ve věci Altmark

SDEU v rozsudku ve věci Altmark dovodil, že poskytnutí podpory ve formě vyrovnávací platby podniku poskytujícímu SOHZ je přípustné, jestliže jsou splněné určité podmínky. Při splnění

těchto podmínek totiž podle Soudního dvora EU nedochází ke zvýhodnění konkrétního podniku, respektive odvětví výroby, a tudíž zde absenteje jeden z definičních znaků státní podpory dle čl. 107 odst. 1 SFEU. Poskytnutí vyrovnávací platby je tudíž přípustné, jestliže:

- příjemce podpory byl pověřen povinností poskytovat SOHZ a tyto povinnosti byly jasně definovány („*existence pověřovacího aktu*“);²⁸
- parametry, na jejichž základě se výše podpory počítá, byly předem objektivním a transparentním způsobem stanoveny („*vymezení parametrů vyrovnávací platby*“);²⁹
- výše podpory nepřesahuje částku nezbytnou k pokrytí všech nebo části nákladů vynaložených při plnění povinností SOHZ, jakož i přiměřeného zisku („*zásady týkající se zabránění poskytnutí nadměrné vyrovnávací platby*“);³⁰
- nebyl-li příjemce podpory vybrán v rámci zadávacího řízení umožňujícího vybrat poskytovatele za nejnižších nákladů, musí být úroveň vyrovnávací platby určena na základě analýzy nákladů, které by na plnění povinností SOHZ vynaložil průměrný podnik, správně řízený a přiměřeně vybavený nezbytnými prostředky k plnění povinností SOHZ, a to s přihlédnutím k přiměřenému zisku takového podniku („*zásady týkající se výběru poskytovatele SOHZ*“).³¹

Pokud však podmínky rozsudku ve věci Altmark splněny nejsou, což je s ohledem na

Rozhodnutí SOHZ vychází z toho, že podpory poskytované na jeho základě představují státní podporu dle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, avšak s ohledem na jejich malý dopad jsou výslovně označeny za slučitelné s vnitřním trhem.

²⁰ Jde zejména o situace, kdy hospodářská činnost podniku poskytujícího SOHZ je výlučně místního charakteru a dané služby jsou relevantní jen pro ohraničené území, poskytnutá podpora nemá potenciál přilákat na dotčený trh zahraniční investory nebo se dotknout zahraničních spotřebitelů.

²¹ Rozhodnutí komise ze dne 16. června 2001. Německo – Koupaliště Dorsten. Věc N 258/00. V daném případě se jednalo o poskytnutí podpory provozovateli bazénu v městě Dorsten (Nizozemsko), které má přibližně 80 tisíc obyvatel.

²² Rozhodnutí komise ze dne 9. listopadu 2011. Maďarsko – Podpora sportu prostřednictvím daňových benefitů. Věc SA.31722.

²³ Tím spíše, když daný podnikatel neprovozuje v dané lokalitě pouze jeden bazén, ale několik bazénů (sportovních zařízení) a tím omezuje soutěž na relevantním trhu (např. společnost STAREZ – SPORT, a.s., jejímž jediným akcionářem je statutární město Brno, provozuje na území města Brna současně plavecký bazén Lužánky, plavecký bazén Ponávka, koupaliště Riviera, koupaliště Zábřovice, Aquapark Kohoutovice či Lázeňské a relaxační centrum Rašínova; vedle toho provozuje na území města Brna také další sportovní zařízení).

²⁴ To stejné platí např. pro podporu poskytovanou na uspořádání závodů seriálu MotoGP World Championship.

²⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. července 2003. Altmark Trans GmbH. Věc C-280/00 (dále jen „rozsudek ve věci Altmark“).

²⁶ Nařízení komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* (dále jen „Obecné nařízení *de minimis*“).

²⁷ Tzv. altmarský balíček tvoří (i) nařízení komise (EU) č. 360/2012 ze dne 25. dubna 2012 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* udělenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu (dále jen „Nařízení SOHZ *de minimis*“); (ii) rozhodnutí komise ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (dále jen „Rozhodnutí SOHZ“); (iii) sdělení komise: Rámec Evropské unie pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (2011) (dále jen „Rámec SOHZ“); (iv) sdělení komise o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (2012/C 8/02).

²⁸ Podnik může být pověřen jedním nebo více právními akty. Může se přitom jednat o jakýkoliv právně závazný akt (zákonný či podzákonný právní předpis, koncesní smlouvu či smlouvu o závazku poskytování veřejné služby apod.). Rozhodující přítomností není to, zda je v aktu výslovně uvedeno, že se jedná o pověření poskytováním SOHZ. Náplň činnosti spočívající v poskytování SOHZ však musí z daného aktu jasně vyplývat.

²⁹ Nesmí tak dojít k tomu, že přijímající podnik bude hospodářsky zvýhodněn oproti konkurenčním podnikům.

³⁰ Pokud podnik poskytuje vedle SOHZ také „klasické“ služby, nesmí vyrovnávací platba zohledňovat náklady související s poskytováním těchto „klasických“ služeb. To však neplatí pro příjmy z poskytování těchto „klasických“ služeb, které naopak mohou být pro účely výpočtu vyrovnávací platby zohledněny.

³¹ Má-li být poskytovatel SOHZ vybrán v zadávacím řízení, musí nabízet služby za „nejnižších nákladů“. Jelikož musí být taktéž dodrženy zásady transparentnosti, je nutné zvolit vhodnou formu zadávacího řízení (např. vyjednávací řízení bez uveřejnění by tuto podmínku nesplňovalo). Pokud jde o druhou, alternativní podmínku, její splnění se často ukázalo nereálným. Proto byly následně přijaty dokumenty již zmíněného tzv. altmarského balíčku.

přísnost zejména čtvrté z podmínek častá situace, je nezbytné se porozhlédnout po dalších výjimkách, za kterých by poskytnutí vyrovnávací platby za závazek SOHZ bylo přípustné.

Podmínky dle Obecného nařízení

SFEU umožňuje Evropské komisi přijmout nařízení o takzvaných podporách malého rozsahu (*de minimis*). Jedním z těchto nařízení je i Obecné nařízení *de minimis*, které stanoví vyvratitelnou domněnku, dle níž podpora nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU z důvodu absence některého z definičních znaků státní podpory, jestliže výše podpory nepřekročí stanovenou částku a podpora splňuje další podmínky stanovené tímto nařízením.³²

Obecné nařízení *de minimis* se vztahuje na většinu hospodářských odvětví, využít jej budou tedy moci i provozovatelé sportovních zařízení. Maximální výše podpory dle tohoto nařízení poskytnutá jednomu podniku přitom nesmí za libovolná tři po sobě jdoucí jednoletá účetní období překročit 200 tisíc eur. Pokud již navíc členský stát poskytl podniku podporu *de minimis* dle tohoto nařízení a hodlá mu poskytnout podporu novou, je povinen nejprve přezkoumat, zda jsou splněny všechny podmínky dle tohoto nařízení a zda nově poskytnutá podpora nepřekročí výše uvedený maximální strop podpory.³⁴ Podle účinných právních předpisů České republiky je navíc poskytovatel podpory *de minimis* povinen do pěti pracovních dnů ode dne poskytnutí podpory zaznamenat do centrálního registru údaje o podpoře a jejím příjemci.³⁵

Jestliže tedy podnik provozuje hokejové kluziště a kraj mu poskytne na provoz vyrovnávací platbu ve výši, která nepřesáhne za libovolná tři po sobě jdoucí jednoletá účetní období 200 tisíc eur, bude se mít za to, že taková podpora je slučitelná s vnitřním trhem, a nebude nutné její poskytnutí oznamovat Evropské komisi. Takovou podporu však bude zapotřebí evidovat v centrálním registru podpor *de minimis*. Pokud by však částka vyrovnávací platby přesáhla za kterékoliv z posledních tří po sobě jdoucích účetních období 200 tisíc eur, nemohl by kraj jakožto subjekt odpovědný dle unijního

práva za poskytnutí podpory spoléhat na výjimku obsaženou v Obecném nařízení *de minimis*. V takovém případě by musel buď spoléhat na některou jinou výjimku ze zákazu poskytování státních podpor, nebo by nesměl danou státní podporu podniku (vyrovnávací platbu) vůbec poskytnout.

Podmínky dle Nařízení SOHZ de minimis

I v případě, že by podnik pověřený poskytováním SOHZ nesplňoval maximální strop stanovený Obecným nařízením *de minimis* ve výši 200 tisíc eur, mohl by přesto využít jiného nařízení Komise stanovujícího výjimky pro podpory malého rozsahu, a to Nařízení SOHZ *de minimis* – prvního z dokumentů tvořících takzvaný altmarský balíček.

Nařízení SOHZ *de minimis* představuje specifickou výjimku pro podpory *de minimis* určené podnikům poskytujícím SOHZ. Uplatní se přitom obdobně jako Obecné nařízení *de minimis* na většinu SOHZ.

Výhoda využití Nařízení SOHZ *de minimis* spočívá v tom, že toto nařízení stanovuje vyšší strop maximálně přípustné podpory než Obecné nařízení *de minimis*, a to ve výši 500 tisíc eur za kterékoliv období z posledních tří účetních let. Jelikož je tento strop nezávislý, je možné podporu *de minimis* dle tohoto nařízení kumulovat s podporou *de minimis* dle jiných nařízení až do stropu 500 tisíc eur.³⁶ I dle Nařízení SOHZ *de minimis* má přitom stát jako poskytovatel podpory povinnost přezkoumat, zda jsou splněny všechny podmínky dle tohoto nařízení a zda případná nově poskytnutá podpora nepřekročí výše uvedený maximální strop podpory,³⁷ a poskytnutí podpory také zaznamenat do centrálního registru.³⁸

Pokud se tedy například město rozhodne poskytnout provozovateli lezeckého centra³⁹ vyrovnávací platbu ve výši 300 tisíc eur za kterékoliv z posledních tří po sobě jdoucích období, nebude možné spoléhat na výjimku obsaženou v Obecném nařízení *de minimis*. Na provoz lezeckého centra však bude možné poskytnout takovou podporu při splnění všech podmínek v souladu s Nařízením SOHZ *de minimis*, jelikož výše podpory nepřesáhne 500 tisíc eur.

Poskytovatel podpory je povinen nezákonně poskytnutou státní podporu vymoci zpět, včetně úroků, a to i v případě, kdy by takový krok vedl k nutnému ukončení činnosti příjemce státní podpory.

³² Záměr poskytnout takovou podporu tedy nemusí být oznámen Evropské komisi.

³³ Jedná se přitom o hrubé částky před zdaněním (čl. 3 odst. 2, 6 Obecného nařízení *de minimis*).

³⁴ Kumulace podpory *de minimis* dle Obecného nařízení *de minimis* a podpory *de minimis* dle Nařízení SOHZ *de minimis* je možná pouze do výše stropu stanoveného v Nařízení SOHZ *de minimis* (čl. 5 odst. 1 Obecného nařízení *de minimis*).

³⁵ Čl. 3a zákona č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory“).

³⁶ To však neplatí pro kumulaci s vyrovnávací platbou na tutéž SOHZ (čl. 2 odst. 8 Nařízení SOHZ *de minimis*).

³⁷ Čl. 3 odst. 1 pododst. 3 Nařízení SOHZ *de minimis*.

³⁸ Čl. 3a Zákona o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory.

³⁹ Viz například nově vzniklé lezecké centrum „Hangar“ v centru Brna vznikající za spolupráce nejlepšího českého lezce Adama Ondry (viz např. Představujeme vám nové lezecké centrum vznikající v centru Brna. Lezec [online]. Dostupné z: http://www.lezec.cz/clanek.php?key=15138&utm_source=rss&utm_medium=link).

Podmínky dle Rozhodnutí SOHZ

Další z dokumentů altmarského balíčku, který umožňuje státu při splnění určitých podmínek poskytnout podniku pověřenému poskytováním SOHZ vyrovnávací platbu, je Rozhodnutí SOHZ. Zatímco rozsudek ve věci Altmark a obě předchozí nařízení o podporách *de minimis* vychází z domněnky, že podpory poskytované na jejich základě vůbec nesplňují definiční znaky čl. 107 odst. 1 SFEU, a tento zákaz se na ně tedy neuplatní, Rozhodnutí SOHZ vychází naopak z toho, že podpory poskytované na jeho základě představují státní podporu dle čl. 107 odst. 1 SFEU, avšak s ohledem na jejich malý dopad jsou výslovně označeny za slučitelné s vnitřním trhem.⁴⁰

Rozhodnutí SOHZ stanoví, že je za slučitelnou, a tedy přípustnou označena vyrovnávací platba, která splňuje podmínky obsažené v tomto rozhodnutí a jejíž maximální výše nepřevyšuje roční částku 15 milionů eur.⁴¹ Rozhodnutí SOHZ přitom klade na poskytovatele a příjemce podpory mnohem vyšší administrativní nároky než nařízení o podporách *de minimis*, jelikož stanoví mimo jiné i maximální dobu trvání pověření, opatření směřující k vyloučení překompence či některé povinnosti související s transparentností, archivací a reportingem.

Aby bylo možné využít výhod poskytovaných Rozhodnutím SOHZ, musí být splněny zejména následující podmínky:

- akt pověřující podnik poskytováním SOHZ musí splňovat všechny náležitosti uvedené v čl. 4 tohoto rozhodnutí⁴² a pověření nesmí být na dobu delší než 10 let;⁴³
- výše vyrovnávací platby nesmí přesáhnout rozsah nezbytný k pokrytí čistých nákladů vynaložených při plnění závazků veřejné služby včetně přiměřeného zisku;⁴⁴
- podnik pověřený poskytováním SOHZ musí vést oddělené účetnictví pro SOHZ a „klasické“ služby;⁴⁵
- poskytovatel podpory je povinen alespoň každé tři roky a vždy na konci uplynutí doby pověření kontrolovat splnění požadavků dle tohoto rozhodnutí;⁴⁶
- poskytovatel podpory je povinen vymáhat zpět veškeré nadměrné vyrovnávací platby;⁴⁷
- pokud podnik poskytuje vedle SOHZ i „klasické“ služby a obdržel vyrovnávací platbu přesahující 15 milionů eur, je poskytovatel podpory povinen uveřejnit pověřovací akt nebo jeho shrnutí a roční výši částky podpory.⁴⁸

Jestliže tedy má být například fotbalovému klubu provozujícímu fotbalové hřiště poskytnuta vyrovnávací platba ve výši 10 milionů eur ročně, nebude možné přípustnost poskytnutí takové podpory odůvodnit s odkazem ani na jedno z nařízení o podporách *de minimis*. Poskytnutí takové vyrovnávací platby však bude

přípustné na základě Rozhodnutí SOHZ, jestliže budou splněny všechny podmínky vyžadované tímto rozhodnutím. Pokud by však nebyly splněny veškeré tyto podmínky (například pověřovací akt by neobsahoval veškeré nezbytné náležitosti, doba pověření by přesahovala 10 let nebo fotbalový klub by neměl zajištěné vedení dvojího účetnictví), nemohla by být taková státní podpora fotbalovému klubu poskytnuta. Jestliže již poskytnuta byla, byli by město či jiný poskytovatel podpory povinni takovou podporu vymoci zpět.

Podmínky dle Rámce SOHZ

Za předpokladu, že by podpora nesplňovala ani podmínky nařízení o podporách *de minimis*, ani podmínky Rozhodnutí SOHZ, zejména s ohledem na maximální výši vyrovnávací platby, státní podpora by přesto mohla být poskytnuta, pokud by splňovala podmínky Rámce SOHZ. Má-li však být vyrovnávací platba poskytnuta na základě Rámce SOHZ, nejen že musí splňovat přísné administrativní požadavky, ale záměr jejího poskytnutí musí být také oznámen komisi v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU. Poskytnutí podpory na základě Rámce SOHZ nicméně taktéž podléhá posouzení slučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem ze strany komise. Ta také může na základě Rámce SOHZ uložit dodatečné podmínky související s poskytnutím podpory (např. omezení doby trvání pověření) a stanovit povinnosti umožňující plnění těchto podmínek. Podpory poskytnuté na základě Rámce SOHZ navíc musí být řádně a podrobně uveřejněny na internetu nebo jiným vhodným způsobem.⁴⁹ Uplatnění Rámce SOHZ je tak až krajní variantou, kdy je možné poskytnout podniku pověřenému poskytováním SOHZ vyrovnávací platbu v souladu s unijním právem.

Slučitelné státní podpory

Na závěr je nutné uvést, že některé kategorie státních podpor označuje samotná SFEU za automaticky slučitelné a některé za potenciálně slučitelné s vnitřním trhem. Automaticky slučitelné státní podpory, na které se tak neuplatní zákaz poskytování státních podpor, jsou uvedeny v čl. 107 odst. 2 SFEU. S ohledem na jejich povahu se však tato výjimka nebude zásadně vztahovat na vyrovnávací platby udělené podniku provozujícímu sportovní zařízení. Pokud by tomu tak bylo, případná státní podpora by přesto musela být notifikována Evropské komisi.

Kategorie potenciálně slučitelných podpor jsou uvedeny v čl. 107 odst. 3 SFEU a za určitých okolností by bylo možné pod ně podřadit i vyrovnávací platby poskytované podniku provozujícímu sportovní zařízení. Příkladem může být podpora poskytnutá na výstavbu lezeckého

⁴⁰ Záměr poskytnout takové podpory také nemusí být oznámen Evropské komisi (čl. 3 Rozhodnutí SOHZ).

⁴¹ To neplatí pro poskytování SOHZ nemocnicemi, letišti do stanovené kapacity cestujících, poskytování služeb letecké nebo lodní dopravy do stanovené kapacity cestujících a služeb uspokojujících sociální potřeby (čl. 2 Rozhodnutí SOHZ).

⁴² V pověřujícím aktu musí být zejména uvedeny náplň a doba trvání závazku veřejné služby; identifikace dotčeného podniku, resp. území; případná výhradní nebo zvláštní práva udělená tomuto podniku; kompenzační mechanismus a parametry pro výpočet, kontrolu a přezkoumání vyrovnávací platby, opatření k zamezení a vrácení nadměrné vyrovnávací platby a taktéž výslovný odkaz na Rozhodnutí SOHZ.

⁴³ Výjimkou je situace, kdy by velká investice vyžadovala delší dobu k jejímu umožnění (čl. 2 odst. 2 Rozhodnutí SOHZ).

⁴⁴ Čl. 5 odst. 1 Rozhodnutí SOHZ. „Přiměřeným ziskem“ je přitom míra návratnosti kapitálu, kterou by požadoval průměrný podnik zvažující, zda bude poskytovat SOHZ, s přihlédnutím k úrovni rizika s tím spojeného (čl. 5 odst. 5 Rozhodnutí SOHZ).

⁴⁵ Čl. 5 odst. 9 Rozhodnutí SOHZ.

⁴⁶ Čl. 6 odst. 1 Rozhodnutí SOHZ.

⁴⁷ Čl. 5 odst. 10, resp. čl. 6 Rozhodnutí SOHZ. Výjimky představuje situace, kdy nadměrná platba nepřesahuje 10 % průměrné roční vyrovnávací platby. V takovém případě je možné nadměrnou částku vyrovnávací platby převést do dalšího období (čl. 6 odst. 2 Rozhodnutí SOHZ).

⁴⁸ Čl. 7 Rozhodnutí SOHZ.

⁴⁹ Čl. 2.10 Rámce SOHZ.

centra,⁵⁰ výstavbu národního fotbalového stadionu v Bratislavě,⁵¹ výstavbu multifunkční zimní arény,⁵² rekonstrukci a rozvoj sportovního stadionu pro galské hry⁵³ nebo poskytnutá dostihovým závodistům.⁵⁴ V takovém případě však musí být poskytnutí státní podpory oznámeno komisi,⁵⁵ aby mohla být odpora označena za slučitelnou s vnitřním trhem.

Poskytnutí nezákonné vyrovnávací platby

Poskytl-li stát podniku pověřenému poskytováním SOHZ vyrovnávací platbu, aniž by byla splněna některá z výše uvedených výjimek ze zákazu poskytování státních podpor, učinil tak v rozporu s unijními pravidly hospodářské soutěže. Taková vyrovnávací platba za závazek SOHZ tedy byla poskytnuta nezákonně. Příslušný poskytovatel podpory je proto povinen nezákonně poskytnutou státní podporu vymoci zpět, včetně úroků, a to i v případě, kdy by takový krok vedl k nutnému ukončení činnosti příjemce státní podpory. Pokud by tak členský stát neučinil a nezákonnou státní podporu nevymohl zpět, porušil by tím své povinnosti vyplývající mu z členství v Evropské unii.

Povinnost vymoci zpět nezákonně poskytnutou vyrovnávací platbu je přitom právně vynutitelná i ze strany Soudního dvora EU. Ostatní soutěžitelé, kteří v důsledku nezákonně poskytnuté vyrovnávací platby utrpí škodu, se navíc mohou žalobou u příslušných vnitrostátních soudů domáhat náhrady jim vzniklé škody.

Z výše uvedeného tak vyplývá, že pokud se například město rozhodne provozovat prostřednictvím jím založené a ovládané akciové společnosti krytý bazén a za tímto účelem akciové společnosti opakovaně poskytne vyrovnávací platbu v rozporu s čl. 107 odst. 1 SFEU, je povinnou takovou nezákonně poskytnutou státní podporu na „svě“ akciové společnosti vymoci, a to i v případě, kdy by se akciová společnost nacházela v existenčních problémech a dosavadní vyrovnávací platby ji „držely nad vodou“. Pokud by tak město neučinilo a nezákonně poskytnuté vyrovnávací platby přehlíželo, nebo dokonce poskytovalo akciové společnosti další nezákonné vyrovnávací platby či jiné státní podpory, jako jsou dotace na rekonstrukci sociálních zařízení či investiční dotace, porušovalo by tím unijní pravidla hospodářské soutěže. Ostatní provozovatelé krytých bazénů či jiní soutěžitelé poškození jednáním města by se tak mohli u soudu domáhat náhrady škody jim vzniklé v důsledku porušení zákazu poskytování státních podpor.

Provozovatelé sportovních zařízení jsou ve většině případů považováni za poskytovatele SOHZ.

Za závazek poskytování SOHZ přitom mohou být ze strany státu kompenzováni formou vyrovnávací platby nebo jiné formy podpory, pokud poskytnutí takové podpory není v rozporu se zákazem poskytování státních podpor dle čl. 107 odst. 1 SFEU.

Poskytnutí vyrovnávací platby provozovateli sportovního zařízení tak bude přípustné v případech, kdy nebude možné uplatnit unijní pravidla hospodářské soutěže a podpora nebude splňovat všechny definiční znaky státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU (zejména poskytované SOHZ budou mít výlučně lokální charakter, budou splněny všechny podmínky rozsudku ve věci Altmark anebo na podporu bude možné aplikovat Obecné nařízení *de minimis* nebo Nařízení SOHZ *de minimis*). Podpora naopak musí splňovat všechny podmínky vyžadované Rozhodnutím SOHZ nebo Rámcem SOHZ (a v případě Rámce SOHZ bude oznámena komisi a komisí schválena), musí se jednat o automaticky slučitelnou podporu dle čl. 107 odst. 2 SFEU nebo o podporu, kterou lze podřadit pod kategorii potenciálně slučitelných podpor (čl. 107 odst. 3 SFEU). Její poskytnutí pak musí být řádně notifikováno a schváleno ze strany komise.

Pokud by však podpora poskytnutá provozovateli sportovního zařízení nespádala pod některou z výše uvedených výjimek ze zákazu poskytování státních podpor, nebylo by možné takovou podporu poskytnout, případně by bylo nutné si ji vyžádat od přijímacího podniku i s úroky zpět. V opačném případě by se členský stát jako poskytovatel nezákonné státní podpory dopouštěl porušení unijního soutěžního práva a poškození soutěžitelé by se mohli domáhat před vnitrostátními soudy náhrady škody.

Tomáš Kočar
koncipient Weinhold Legal

- 50 Rozhodnutí komise ze dne 5. prosince 2012. Německo – Lezecká centra Deutscher Alpenverein. Věc SA.33952 (2012/NN).
- 51 Rozhodnutí komise ze dne 24. května 2017. Slovensko – Národní fotbalový stadion. Věc SA.46530.
- 52 Rozhodnutí komise ze dne 31. července 2017. Finsko – Tampere Arena. Věc SA.47683 (2017/N).
- 53 Rozhodnutí komise ze dne 22. července 2016. Irsko – Sportovní Arena Cork. Věc SA.44439 (2016/N).
- 54 Rozhodnutí komise ze dne 3. ledna 2017. Finsko – Pomoc dostihovým závodistům. Věc SA.46556 (2016/N). Ve většině případů přitom bude poskytnutí státní podpory odůvodněno s odkazem na čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU, tzn. za účelem usnadnění rozvoje určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem.
- 55 Samotná absence notifikace komisi přitom činí státní podporu nezákonnou (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 1990. Francie proti komisi. Věc C-301/87). O této skutečnosti se přesvědčila i Česká republika, která v důsledku absence notifikace poskytla podle komise nezákonnou státní podporu na výstavbu, provoz, údržbu, rekonstrukci a rozvoj neziskových sportovních zařízení (rozhodnutí komise ze dne 11. června 2014. Česká republika – Podpora neziskovým sportovním zařízením. Věc SA.33575 (2013/NN)).